

«dream» that exists as the parallel reality is perceived as something pleasant, as the expected individual desire, that is supported by some future beliefs.

Key words: concept, conceptual world picture, globalisation, quasi-actual world, dream.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Потапенко С. І.

УДК 811.111'373.612.2

Л. О. Сандига

КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СМЕРТІ У АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-ЛИСТАХ РОДИЧІВ ПОМЕРЛИХ

Евфемія належить до пріоритетних напрямів лінгвістичних розвідок, щоправда, евфемізми, які вербалізують концепт DEATH, були досліджені лише частково К. Аланом, К. Баррідж, Дж. Лео, О. Б. Янушем, Л. В. Порохницькою та іншими. У вітчизняній лінгвістиці досі не вивчалися дискурсивні особливості евфемізмів на позначення концепту DEATH на матеріалі текстів англомовних некрологів, надгробних промов та Інтернет-листів родичів та друзів померлих.

Відносно новою формою спілкування у мережі Інтернет є листи, в яких родичі померлих розповідають про втрату близької людини. У порівнянні з суміжними жанрами, а саме некрологами та надгробними промовами, Інтернет-листи родичів та друзів померлих та їх розповіді про останніх є максимально емоційними та відвертими. На противагу некрологам, в яких у більшості випадків смерть ніяк не метафоризується, а передається буквально, розповіді у Інтернет-листах рясніють метафоричними прикладами того, що стається з померлими після смерті. У порівнянні з надгробними промовами, такі листи-розповіді є ще більш персональними, адже певним чином виконують функцію сповідання, вивільнення усіх переживань у повній мірі, коли видима аудиторія зрештою відсутня.

У розглянутих англомовних Інтернет-листах, чия кількість становить 100 одиниць, зафіксовано 580 випадків сповіщань про смерть. Вербальне вивільнення власних переживань через дію античного принципу катарсису, яке стоїть на першому місці для адресанта повідомлення, пояснює більшу частотність використання не-евфемістичних виразів – 56%. Частотність метафоричних повідомлень про смерть складає 44% від загальної кількості випадків називання смерті. Отже, з одного боку, близькі померлих вербально вивільняють

власні переживання за допомогою не-евфемістичних виразів, з іншого – заспокоюють себе за допомогою евфемізмів.

У досліджених листах смерть вербалізується крізь призму 11 концептуальних метафор, проте з огляду на неможливість представлення усіх метафор у межах даної роботи, розглянемо найбільш частотні з них, а саме DEATH IS A JOURNEY та DEATH IS A LOSS. Дані метафори охоплюють 149 прикладів евфемістичної вербалізації смерті (~58% від загальної кількості випадків метафоричного називання смерті).

Безумовним лідером за кількістю прикладів, які її вербалізують, є концептуальна метафора, яка вважає смерть подорожжю – 80 прикладів, які складають 31% загальної вибірки.

У 36 випадках для позначення такої подорожі вжито дієслово *to go* у різних граматичних формах, наприклад: *Just like that, he was gone. No warning, no chance to say good-bye, no last hug or I love you, just gone. But emotionally I am hanging on so tightly that he will never really be gone* [1].

У чотирьох випадках із 36 відбувається уточнення: людина пішла навіки, наприклад: *We were and are so proud of him and He's just gone, forever* [2]; *I could not bear the idea that she was gone forever* [3].

Напрямок подорожі людини може бути невідомим: *Then she developed an infection and slipped away* [4]; *She left this world two Christmas' ago after a 3 year battle with lung cancer* [5]; *All I have to remember is a few deep breaths he took as he entered and left this world* [6].

Християнській мотив подорожі до раю втілено авторами листів 12 разів, наприклад: *Mon, 10th June was the day for our Nigel to go to Heaven* [7]; *Kenny went into a coma on Saturday, July 16 and woke up in Heaven with a new body on July 17, 1994* [8]; *You were an angel here on earth, no wonder your wings are shining now with our everlasting and merciful father in the high heavenly places* [9].

В одному прикладі спостерігаємо поєднання мотиву подорожі із мотивом возз'єднання: *I know some day when I die and I am entering heaven I will hear this little voice call out «Mommy» [...]* [10].

У трьох випадках про те, що небіжчик подорожує на небеса, не говориться буквально, проте виконувані ним дії переконливо свідчать про це. У перших двох прикладах померлі відлітають: *How perfect they were, these two tiny angels I'd just given flight to* [11]; *So, soar Tom, soar! // Fly high above the clouds! [...] So soar like an eagle! // Fly like the wind!* [12], у третьому – йдуть до своєї справжньої домівки: *That morning, we had them turn off his respirator, and we let him go to his real home* [13].

Людина може також здійснити обмін своїх земних скарбів на небесні, райські: *Noah has now traded his earthly treasures for heavenly ones [...]* [14].

Дієслова *to pass* та *to pass away* входять до складу семи прикладів вибірки, в яких смерть представлена як подорож, серед них: *She was writing to inform me that Staci had passed away last Friday* [15]; *We arrived 5 minutes after she passed away* [16].

У шести прикладах вибірки про смерть людини як подорож сповіщають за допомогою лексеми *passing*, наприклад: *My life has changed so much since his **passing** [...] [17]; I [...] came to peace with his [my son's] **passing** [18].*

У п'яти прикладах подорож небіжчика стає можливою завдяки тому, що Всевишній забирає його до себе, наприклад: *Then bullets fired in anger ended his life, out of season, // **God took him home**, and left me a life with no reason [19]; I thank God for every moment we had together and I praise him for **taking her** quickly and for choosing me to be her mother [20].*

У чотирьох промовах віддзеркалено вірування англосмовної спільноти в те, що Бог кличе людину до себе, коли та помирає, наприклад: *I looked into her face when **God called her back home** and I held her hand to say good-bye [21]; As Angels came forward, I thought it a crime // **God called you to heaven, to // be with him there** [22].*

В одному листі, який написано у формі вірша, наявні відразу п'ять прикладів бачення смерті як подорожі: виїзда з готелю, потрапляння до раю на непотрапляння до пекла: *you just **checked out** // no forwarding address except **heaven** // no matter what others say // i believe you **are in heaven** // you were a good person // good people **don't go to hell** // i want you to know that i miss you // life won't ever be the same now that **you're gone** [23].*

Популярність опису смерті як втрати в Інтернет-листах родичів та близьких померлих не є дивною, адже дозволяє виразити смерть із позиції людей, які вимушені пережити таке горе. Не будучи втіленою у розмаїтті форм, концептуальна метафора DEATH IS A LOSS, тим не менш, потрапила до 69 прикладів вибірки (~27% вибірки).

Смерть як втрату представлено виключно дієсловом *to lose* у різних граматичних формах, зокрема герундієм *losing*, та іменником *loss*.

Дієслово *to lose* трапляється у 26 прикладах вибірки, серед них: *I **lost** my little girl and I thought I forgot what love was [21]; I've **lost** my friend, my son, and my love [24].*

У шести прикладах вибірки використовується герундій *losing*, наприклад: ***Losing** a child as someone once told me «is a parent's worst nightmare», well they were right [25]; After **losing** Brandon I thought I had so few good memories to comfort me, but as time passes, I find many memories providing comfort [26].*

Іменник *loss* увійшов до складу 36 прикладів, серед них: *I would have never thought it possible, but many good things have come from **the loss** of our son [27]; It seems everyone concentrates on **the loss** of a child, spouse or parent, but not **the loss** of a sibling [28].*

При цьому, можливі варіації. Втрата може бути:

а) **великою**: *I just wish that people would realize that we are not taboo nor do we have a contagious disease, we are just people who have suffered **a great loss** [25];*

б) **трагічною**: *A choice we had made years before, to be organ donors, provided us with a way to cope with her **tragic loss*** [21];

в) **руйнівною**: *My personal belief was that something good would come from this **devastating loss*** [29];

г) **новознайденою**: *As we struggled trying to deal with our **newfound loss**, we also realized we now had no one to leave our pictures, cherished treasures and keepsakes to* [30];

г) **неминучою**: *The past four years, a period of her physical decline, have in part prepared me for **the impending loss*** [31].

Отже, у англomовних Інтернет-листах про смерть близьких сповіщають буквально у 56%, метафорично – у 44% випадків називання смерті. Центральними концептуальними метафорами у даному дискурсивному жанрі є DEATH IS A JOURNEY та DEATH IS A LOSS.

Список використаної літератури

- 1. Kate.** We miss you, Scott [Electronic resource] / Kate. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/kate.html>. – Title from the screen.
- 2. Johnson S.** Tribute to Ted Jimenez [Electronic resource] / S. Johnson. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/sandi.html>. – Title from the screen.
- 3. Oliveira J.** My daughter my love, my friend [Electronic resource] / J. Oliveira. – 1996. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/jorge.html>. – Title from the screen.
- 4. Grimes S.** The life and death of Haven, our beloved daughter [Electronic resource] / S. Grimes. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/sara.html>. – Title from the screen.
- 5. Hejna S.** Remembering my sister [Electronic resource] / S. Hejna. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/sharon.html>. – Title from the screen.
- 6. Gibbs J.** A mother with no babies to hold [Electronic resource] / J. Gibbs. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/jamie.html>. – Title from the screen.
- 7. Farrugia J.** Nigel – a gift from God [Electronic resource] / J. Farrugia. – 1997. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/josf.html>. – Title from the screen.
- 8. Thomson R.** Afghanistan: soldiers' deaths eulogy [Electronic resource] / R. Thomson. – 2009. – Access mode : <http://www.telegraph.co.uk/news/newstopics/onthefrontline/5805438/Afghanistan-soldiers-deaths-eulogy.html>. – Title from the screen.
- 9. Bravo J.** In Memory of Michael R. Galaviz – 11/17/52-3/30/95 [Electronic resource] / J. Bravo. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/julia.html>. – Title from the screen.
- 10. Bender A.** Our Son Jordan Gregory [Electronic resource] / A. Bender. – 1997. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/aprib.html>. – Title from the screen.
- 11. Acceptance** [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/aprilm.html>. – Title from the screen.
- 12. Moore D.** Will forever miss you [Electronic resource] / D. Moore. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/deb.html>. – Title from the screen.
- 13. Wray J.** Jason's rose [Electronic resource] / J. Wray. – Access

mode : <http://www.webhealing.com/hon/jeri.html>. – Title from the screen.

14. Collins G. Thoughts of Noah [Electronic resource] / G. Collins. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/gary.html>. – Title from the screen.

15. Smith M. A. My dear friend Staci [Electronic resource] / M. A. Smith. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/michs.html>. – Title from the screen.

16. McDonald M. M. Our baby, our story [Electronic resource] / M. M. McDonald. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/mcdon.html>. – Title from the screen.

17. Potter S. The Renaissance man: Steven DeAngelis [Electronic resource] / S. Potter. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/stu.html>. – Title from the screen.

18. Siler L. In Loving Memory of Christopher Stephen Keli'i Kahau [Electronic resource] / L. Siler. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/lynne.html>. – Title from the screen.

19. Lynch K. In memory of Timothy Lynch [Electronic resource] / K. Lynch. – 1996. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/kare.html>. – Title from the screen.

20. McCullough D. Honey – my world [Electronic resource] / D. McCullough. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/dody.html>. – Title from the screen.

21. Reichert R. A. After the rain comes the rainbow [Electronic resource] / R. A. Reichert. – 1995. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/rae.html>. – Title from the screen.

22. Downen K. So many plans [Electronic resource] / K. Downen. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/vickh.html>. – Title from the screen.

23. Harris K. Why, why, why [Electronic resource] / K. Harris. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/kiva.html>. – Title from the screen.

24. Jonsson B. My beautiful son Mattias [Electronic resource] / B. Jonsson. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/bo.html>. – Title from the screen.

25. Blando M. Thomas Edward Blando – My son, my soul mate [Electronic resource] / M. Blando. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/mary.html>. – Title from the screen.

26. Michelin D. If love alone could have saved you [Electronic resource] / D. Michelin. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/deli.html>. – Title from the screen.

27. Muller C. Paul [Electronic resource] / C. Muller. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/cher.html>. – Title from the screen.

28. Burgess C. Sudden separation [Electronic resource] / C. Burgess. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/coll.html>. – Title from the screen.

29. Palumbo D. Learning from loss [Electronic resource] / D. Palumbo. – 1997. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/dorip.html>. – Title from the screen.

30. Viar C. The loss of our only child [Electronic resource] / C. Viar. – Access mode : <http://www.webhealing.com/hon/cindy.html>. – Title from the screen.

31. Fish P. Grieving at a distance from close family [Electronic resource] / P. Fish. – Access mode: <http://www.webhealing.com/hon/paul.html> – Title from the screen.

Сандига Л. О. Концептуальні метафори на позначення смерті у англомовних Інтернет-листах родичів померлих

Стаття присвячена дослідженню концептуальних метафор, які представляють концепт «death» у англомовних Інтернет-листах родичів померлих. Аналізуються відмінності у вживанні концептуальних метафор у різних видах дискурсу, а саме Інтернет-листах, некрологах та надгробних промовах. Загальна кількість концептуальних метафор, які передають концепт «death» у Інтернет-листах родичів померлих, дорівнює 11, проте найбільш частотними у даному виді дискурсу є концептуальні метафори «death is a journey» та «death is a loss».

Ключові слова: Інтернет-листи родичів померлих, концептуальна метафора, евфемізм.

Сандыга Л. А. Концептуальные метафоры, обозначающие смерть, в англоязычных Интернет-письмах родственников умерших

Статья посвящена исследованию концептуальных метафор, представляющих концепт «death» в англоязычных Интернет-письмах родственников умерших. Анализируются различия в использовании концептуальных метафор в разных видах дискурса, а именно Интернет-письмах, некрологах и надгробных речах. Общее количество концептуальных метафор, передающих концепт «death», составляет 11, однако наиболее частотными в данном виде дискурса являются концептуальные метафоры «death is a journey» и «death is a loss».

Ключевые слова: Интернет-письма родственников умерших, концептуальная метафора, эвфемизм.

Sandyga L. O. Conceptual Metaphors Denoting Death in English Internet Letters of the Bereaved

In the worldview of the English-speaking community «death» is represented through conceptual metaphors, verbalized by euphemistic expressions, since «death» is usually a taboo subject. The article focuses on the representation of the concept of «death» in the English Internet letters of the bereaved. The peculiarities of the latter are compared with those of obituaries and eulogies.

In contrast to obituaries, Internet letters of the relatives of the deceased are more emotional and frank. They are more personal than eulogies as their main purpose is to relieve the sufferings of the bereaved. On the other hand, the usage of direct nomination of «death» by the bereaved (56% of all the examples) is explained by the principle of catharsis, i.e. purification through suffering. The total number of conceptual metaphors representing «death» in the Internet letters of relatives of the deceased stands at 11, however the most frequent metaphors in this type of discourse are «death is a journey» and «death is a loss». They account for 58% of the

examples of metaphoric representation of «death», namely «death is a journey» represents 31% of the examples and «death is a loss» – 27%.

Key words: Internet letters of the bereaved, conceptual metaphor, euphemism.

Стаття надійшла до редакції 31.01.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Алексеева І. О.

УДК 811.111'373.72

Т. В. Свиридюк

**МЕТАФОРИЧНА СЕМАНТИКА ІДІОМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ
(на матеріалі промов британських прем'єр-міністрів)**

Із моменту зародження фразеології як науки відзначається зв'язок семантики ідіоматичних засобів із метафоричністю, яка відображає істотні загальні властивості і стосунки явищ дійсності і пізнання з урахуванням асоціативних зв'язків між ними [1, с. 168; 2, с. 78; 3, с. 89]. Метафоричність розглядається як ключовий фактор при відмежуванні вільних сполучень від фразеологічних, серед яких найбільший рівень переосмислення вбачають у фразеологічних сполучень. Водночас метафору, на якій ґрунтується значення фразеологічних зрощень, вважають малозрозумілою [1, с. 144–147].

Дослідження ідіом зазвичай спираються на образну метафору, яка розвиває ідею Аристотеля про порівняння, похідне від здатності людини помічати подібність завдяки поширенню однієї ознаки на весь об'єкт [4, с. 276]. Більш глибоко значення ідіоматичних засобів пояснює концептуальна метафора, яку вважають засобом осмислення будь-яких явищ [5, с. 31].

Завдяки працям Дж. Лакоффа і М. Джонсона у концептуальній метафорі вбачають ключ до розуміння основ мислення й процесів створення не тільки національно-специфічного бачення світу, але й його універсального образу. Входячи до фундаменту існуючих систем мислення, концептуальна метафора описує людське розуміння подій, фактів, способів дії, визначаючи характер і неметафоричних засобів, які люди використовують у процесі спілкування й взаємодії [5, с. 31].

Концептуальна метафора – це когнітивний процес, що виражає й формує нові поняття, без якого неможливо отримати нові знання [5, с. 203]. Завдяки концептуальній метафорі інформація з більш знайомої сфери-джерела проектується на розуміння більш абстрактної сфери-мети, яку необхідно зрозуміти, тобто метафори визначають спосіб